1964 సుప్రీం కోర్టు రిపోర్టులు (6) 275

సోమ్ చంద్ సంఘ్వీ

వర్సెస్

బిభూతి భూషణ్ చక్ర వర్తి

(కె. సుబ్బారావు మరియు జె. ఆర్. ముధోల్కర్ జె.జె.)

క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ ,1898 (యాక్ట్ 5 ఆఫ్ 1898), సెక్షన్197-పరిధి

ఐపీసీ సెక్షన్ 348 కింద నేరం చేసినందుకు ప్రతివాది, అసిస్టెంట్ పోలీస్ కమిషనర్ పై ఫిర్యాదుదారుడు ఫిర్యాదు చేశాడు, సెక్షన్ 120 బి /420 భారతీయ శిక్షాస్మృతి కింద పిటిషనర్ ను అరెస్టు చేసినప్పుడు, ఫిర్యాదుదారుడికి చెల్లించాల్సిన మొత్తాన్ని చెల్లించే వరకు లేదా రాతపూర్వకంగా అంగీకరించే వరకు బెయిల్ ఇవ్వడానికి ప్రతివాది నిరాకరించాడని పిటిషనర్ ఆరోపించారు. చీఫ్ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేట్ ప్రక్రియను జారీ చేశారు. పునఃసమీక్ష అనంతరం రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అనుమతిని ఎస్ కింద పేర్కొంటూ హైకోర్టు ఈ ప్రక్రియను రద్దు చేసింది. 197 కోడ్ ఆఫ్ క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ పొందాలి. స్పెషల్ లీవ్ అప్పీలుపై హైకోర్టు ఈ ప్రక్రియను రద్దు చేస్తూ తమ ముందు ఎలాంటి సాక్ష్యాధారాలు లేనప్పటికీ కేసు మెరిట్లను నిర్ణయించడానికి ముందుకు వెళ్లిందని, అందువల్ల తన తీర్పు నిలబడదని వాదించారు.

ప్రశ్న: (i) ఎస్ అని పరిశీలించడానికి. 197 క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ వర్తిస్తుంది ఫిర్యాదులో చేసిన ఆరోపణలకే కోర్టు పరిమితం కావాలి. అయితే ఆరోపణలు చేసిన రూపానికి అతీతంగా చూడాల్సిన అవసరం లేదని, వాటి సారాంశాన్ని స్వయంగా నిర్ధారించుకోలేమని దీని అర్థం కాదు.

(ii) సెక్షన్ 197 క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ ప్రకారం ప్రతివాది ప్రాసిక్యూషన్ కు తగిన అథారిటీ అనుమతి అవసరం. నేరం మోపబడిన వ్యక్తిని బెయిల్ పై విడుదల చేయాలా వద్దా అనేది ప్రతివాది విచక్షణాధికారానికి సంబంధించిన అంశమని, అప్పీలుదారుడు చేయాల్సిన పని చేయకపోతే బెయిల్ మంజూరు చేయబోమని చెప్పి చట్టవిరుద్ధంగా వ్యవహరించినట్లయితే, ప్రతివాది ప్రభుత్వ ఉద్యోగి హోదాలో కాకుండా వేరే విధంగా వ్యవహరించాడని చెప్పలేము.

క్రిమినల్ అప్పీలేట్ పరిధి: క్రిమినల్ అప్పీల్ నెంబరు 90 ఆఫ్ 1961.

1960 క్రిమినల్ రివిజన్ నెంబరు 1545లో కలకత్తా హైకోర్టు జనవరి 10, 1961 నాటి తీర్పు, ఉత్తర్వుల నుంచి ప్రత్యేక సెలవు ద్వారా అప్పీల్.

పిటిషనర్ కోసం సుకుమార్ ఘోష్..

డి.ఎన్. ముఖర్జీ, ప్రతివాది కోసం.

జనవరి 21, 1964. జస్టిస్ ముధోల్కర్ కోర్టు తీర్పు-ప్రతివాదిపై ప్రక్రియ అంశాన్ని కొట్టివేస్తూ కలకత్తా హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుపై అప్పీల్ ఇది.

ప్రతివాది కలకత్తా నగరంలో అసిస్టెంట్ పోలీస్ కమిషనర్ గా పనిచేస్తున్నాడు అప్పీలుదారుడు అతనిపై 348, ఐపిసి సెక్షన్ కింద నేరం చేశాడని, అంటే నేరాన్ని బలవంతం చేయడానికి లేదా ఆస్తిని పునరుద్ధరించమని బలవంతం చేయడానికి తప్పుడు నిర్బంధానికి పాల్పడ్డాడని ఆరోపిస్తూ ఫిర్యాదు చేశాడు. పిటిషనర్ ఆరోపించిన వాస్తవాలు ఇలా ఉన్నాయి: 1960 జూలై 28న మనోహర్లాల్ సేఠ్ అనే వ్యక్తి తనతో పాటు మరో ఇద్దరు వ్యక్తులపై సెక్షన్ 120బీ/420, ఐపీసీ, సెక్షన్ 420 ఐపీసీ, 420 ఐపీసీ మనోహర్లాల్ సేఠ్ తనపై ఫిర్యాదు చేశారని, ఈ వ్యక్తులు తనను రూ.6,000కు ఇత్తడి పట్టీని కొనుగోలు చేసేలా ప్రేరేపించారని ఫిర్యాదులో పేర్కొన్నారు. ఈ ఫిర్యాదు మేరకు పోలీసులు విచారణ చేపట్టారు. వ్యాపారం చేస్తున్న సమయంలో మనోహర్లాల్ సేఠ్తో పరిచయం ఏర్పడింది. వారు మొదట్లో చాలా స్నేహపూర్వకంగా ఉన్నారు మరియు తరువాత అతనికి మరియు మనోహర్లాల్ సేఠ్కు మధ్య గణనీయమైన విభేదాలు తలెత్తాయి. ఫలితంగా మనోహర్ లాల్ సేఠ్ ఆదేశాల మేరకు మనోహర్ లాల్ సేఠ్ తో తనకున్న విభేదాలను పరిష్కరించుకోకపోతే తన స్నేహితుడు, ప్రతివాది ద్వారా తనను ఇబ్బందులకు గురి చేస్తానని, ఈ కారణంగానే మనోహర్ లాల్ తనపై మోసం చేశాడని ఫిర్యాదు చేశాడని చెప్పాడు. ఈ విధంగా ఈ ఫిర్యాదు తప్పుడు ఫిర్యాదు మరియు చివరికి దీనిని కలకత్తాలోని 8 వ కోర్టు ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేట్ జనవరి 2, 1961 న తోసిపుచ్చారు. 1960 ఆగస్టు 3వ తేదీ ఉదయం 6 గంటల సమయంలో బుర్రాబజార్ పోలీస్ స్టేషన్కు చెందిన ఎస్ఐ పీసీ కుందు, మరో ఎస్ఐ ఎస్.భట్టాచార్య తన నివాసానికి వెళ్లి సోదాలు చేసి అరెస్టు చేశారని పిటిషనర్ తెలిపారు. ఇంటిని తనిఖీ చేయడానికి లేదా పిటిషనర్ను అరెస్టు చేయడానికి వారిద్దరి వద్ద ఎటువంటి వారెంట్ లేదు. ఈ వ్యక్తులను విచారించగా ప్రతివాది ఆదేశాల మేరకే ఇదంతా చేస్తున్నట్లు చెప్పారు. అరెస్టు అనంతరం ఉదయం 7 గంటలకు బుర్రాబజార్ పోలీస్ స్టేషన్ కు, ఆ తర్వాత జోరాసంకో పోలీస్ స్టేషన్ కు తీసుకెళ్లి ఆ పోలీస్ స్టేషన్ ఇన్చార్జి ఎస్ఐ టీకే తాలుక్దార్ ముందు హాజరుపరిచారు. అక్కడి నుంచి కుందూ, భట్టాచార్య నడుముకు కట్టిన తాడుతో కలకత్తాలోని వివిధ ప్రాంతాలకు తీసుకెళ్లి మధ్యాహ్నం 12 గంటలకు లాల్ బజార్ లోని తన కార్యాలయంలో ప్రతివాది ముందు హాజరుపరిచారు. అక్కడ ప్రతివాది పిటిషనర్ ను బెదిరించడం ప్రారంభించాడు మరియు మనోహర్

లాల్ సేఠ్ తో వివాదాన్ని పరిష్కరించాలని మరియు అతనికి రూ .5,000 చెల్లించాలని లేదా ఈ మొత్తాన్ని మనోహర్ లాల్ సేఠ్ కు చెల్లిస్తానని లిఖితపూర్వకంగా అంగీకరించాలని కోరాడు. అదే రోజు మధ్యాహ్నం 3-30 గంటల సమయంలో అతని సోదరుడు ఈశ్వరీలాల్ న్యాయవాది చక్రవర్తితో కలిసి ప్రతివాది కార్యాలయానికి వెళ్లి నేరం బెయిలబుల్ అయినందున పిటిషనర్ ను బెయిల్ పై విడుదల చేయాలని కోరారు. అయితే మనోహర్ లాల్ సేఠ్ కు రూ.5వేలు చెల్లించే వరకు బెయిల్ ఇవ్వబోమని ప్రతివాది బెయిల్ ఇచ్చేందుకు నిరాకరించారు. రాత్రి 8 గంటల వరకు లాల్ బజార్ పోలీస్ స్టేషన్ లో నిర్బంధించారని పిటిషనర్ చెప్పారు. అక్కడి నుంచి జోరాసాంకో పోలీస్ స్టేషన్ కు తీసుకెళ్లి రాత్రంతా లాకప్ లో ఉంచారు. మరుసటి రోజు, అంటే ఆగస్టు 4, 1960 న, అతన్ని లాల్బజార్లో ప్రతివాది ముందు హాజరుపరిచారు, అక్కడ అతను తన బెదిరింపులను పునరావృతం చేశాడని, అతని వేలిముద్రలు తీసుకొని అతని ఫోటోలు తీసిన తరువాత అతన్ని అదనపు చీఫ్ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టుకు తీసుకెళ్లారు, అక్కడ అతను మధ్యాహ్నం 2-30 గంటలకు బెయిల్ పై విడుదలయ్యాడు. 1960 ఆగస్టు 19న కలకత్తా పోలీసు చట్టం 1866లోని సెక్షన్ 348, సెక్షన్ 220, ఐపీసీ, సెక్షన్ 13సీ కింద పిటిషనర్ కలకత్తా చీఫ్ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేట్ ముందు ఫిర్యాదు చేశారు. అందులో నిందితులుగా ఉన్న ఎస్ ఐ కుందు, ఎస్ ఐ తాలూక్ దార్ లపై కలకత్తా పోలీసు చట్టంలోని సెక్షన్ 220 ఐపీసీ, సెక్షన్ 13సీ కింద కేసులు నమోదు చేయాలని నిర్ణయించారు. ప్రతివాదికి సంబంధించి ఐపీసీ సెక్షన్ 348 కింద కేసు నమోదు చేయాలని నిర్ణయించారు. ప్రతివాది కోరిన రివిజన్ పిటిషన్ పై హైకోర్టు చీఫ్ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేట్ జారీ చేసిన ప్రక్రియను కొట్టివేసింది. సెక్షన్ 197 ప్రకారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అనుమతిపై చర్యలు తీసుకునే ముందు సీఆర్ పీసీ పొంది ఉండాల్సిందని ప్రతివాది తరఫున హైకోర్టుకు విన్నవించారు. ఈ వాదనను హైకోర్టు సమర్థించింది. పిటిషనర్ తరఫున శ్రీ సుకుమార్ ఘోష్ వాదనలు వినిపిస్తూ, ఈ ప్రక్రియను రద్దు చేయడంలో హైకోర్టు తన ముందు ఎలాంటి సాక్ష్యాధారాలు లేనప్పటికీ కేసు మెరిట్లను నిర్ణయించడానికి ముందుకు వెళ్లిందని, అందువల్ల దాని తీర్పు నిలబడదని వాదించారు.

సీఆర్ పీసీసెక్షన్ 197 వర్తిస్తుందా లేదా అనే విషయాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలంటేఫిర్యాదులో చేసిన ఆరోపణలకే కోర్టు పరిమితం కావాలన్నది వాస్తవం. అయితే ఆరోపణలు చేసిన రూపానికి అతీతంగా చూడాల్సిన అవసరం లేదని, వాటి సారాంశాన్ని స్వయంగా నిర్ధారించుకోలేమని దీని అర్థం కాదు. లాల్ బజార్ లోని తన కార్యాలయంలో హాజరుపరిచినప్పుడు ప్రతివాది పిటిషనర్ ను ప్రశ్నించాడని, పిటిషనర్ తో పాటు మరో ఇద్దరిపై మోసం చేసినట్లు ఫిర్యాదు చేసిన మనోహర్ లాల్ సేర్ కు రూ.5,000 తిరిగి ఇవ్వాలని కోరాడని, బెయిల్ పై విడుదల చేయడానికి నిరాకరించాడని ఇక్కడ గణనీయమైన ఆరోపణ. ఈ మొత్తాన్ని చెల్లించకపోతే లేదా ఈ మొత్తాన్ని చెల్లించడానికి తన బాధ్యతను లిఖితపూర్వకంగా అంగీకరించకపోతే పిటిషనర్ను బెయిల్పై విడుదల చేయబోమని ప్రతివాది చెప్పారని పిటిషనర్ తన ఫిర్యాదులో పేర్కొన్నారు. ఈ ఆరోపణ నిజమేనని భావించినట్లయితే, ప్రతివాది అప్పీలుదారుడిని బెయిల్ పై పొడిగించడానికి నిరాకరించాడని, ఈ విషయాన్ని మనోహర్ లాల్ సేర్ తో పరిష్కరించాలని పిటిషనర్ ను కోరాడు. నేరం మోపబడిన వ్యక్తిని బెయిల్ పై విడుదల చేయాలా వద్దా అనేది ప్రతివాది విచక్షణకు సంబంధించిన అంశమని, విచక్షణాధికారాన్ని ఉపయోగించి అప్పీలుదారుడు చేయకూడని పని చేస్తే తప్ప బెయిల్ మంజూరు చేయబోమని చెప్పి చట్టవిరుద్ధంగా వ్యవహరించాడనే విషయాన్ని వివాదాస్పదం చేయలేము. ప్రతివాది ఒక ప్రజా సేవకుడి హోదాలో కాకుండా వేరే విధంగా వ్యవహరించాడని చెప్పలేము. ఈ కారణంగా ప్రతివాది ప్రాసిక్యూషన్ కు తగిన అథారిటీ అనుమతిసీఆర్ పీసీసెక్షన్ 197 ప్రకారం అవసరం.

అయితే, ప్రతివాది కార్యాలయంలో పిటిషనర్ నిర్బంధం చట్టవిరుద్ధమని, అందువల్ల, ప్రతివాది తనకు సంబంధించి ఎటువంటి చట్టబద్ధమైన అధికారాన్ని ఉపయోగించే స్థితిలో లేడని చెప్పలేమని ఘోష్ వాదించారు. మనోహరలాల్ సేర్ ఇచ్చిన ఫిర్యాదు దర్యాప్తుకు అనుగుణంగానే పిటిషనర్ ను అరెస్టు చేసి ప్రతివాది ముందు విచారణకు తీసుకువచ్చినందున పిటిషనర్ నిర్బంధం చట్టవిరుద్ధమని ఎలా చెప్పగలమో అర్థం కావడం కష్టం. మనోహర్లాల్ ఫిర్యాదుపై విచారణకు ఆదేశించడం మా ముందు వివాదమేమీ కాదు, అయితే ప్రతివాది ఆదేశించాడా లేదా

డిప్యూటీ పోలీసు కమిషనర్ ఆదేశించాడా అనే దానిపై వివాదం ఉంది. అది ఒకటి లేదా మరొకటి అయినా పెద్దగా తేడా ఉండదు. ప్రతివాది కార్యాలయంలో అప్పీలుదారుని నిర్బంధించడం చట్టవిరుద్ధమని శ్రీ ఘోష్ మా ముందు వాదించలేదని మేము స్పష్టం చేయాలనుకుంటున్నాము, ఎందుకంటే అతని ప్రారంభ అరెస్టు వారెంట్ లేకుండా జరిగింది. ఐపీసీ సెక్షన్ 420 ప్రకారం నేరం చేసినట్లు ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్న వ్యక్తిని వారెంట్ లేకుండా అరెస్టు చేసే అధికారం పోలీసు అధికారికి ఉందని మనం గమనించవచ్చు.

ఈ క్రమంలో హైకోర్టు ఈ ప్రక్రియను రద్దు చేయడం సమంజసమే. అందుకనుగుణంగా ఈ అప్పీల్ ను కొట్టివేస్తున్నాం.

అప్పీల్ కొట్టివేత..